

Orhan ÖRÜCÜ
Elektrik Mühendisi

SORUN SÖYLEYELİM

Enerji Verimliliğinde Neler Oluyor?

■ Yıllardır enerji tasarruf haftası kutlanıyor. Bu yıl da ocak ayında 31. Enerji Verimliliği Haftası kapsamında çok değişik kurum ve kuruluşlar etkinlikler gerçekleştirdiler. Enerji politikaları içinde enerji verimliliğinin yeri nedir?

Öncelikle ocak ayı ortasında İstanbul başta olmak üzere 6 ilimizde yaşanan kesintiyle acı bir şekilde yokluğunun yarattığı sıkıntıyı gördüğümüz elektriğin bir kamu hizmeti olduğunu vurgulamalıyız. Enerjiden yararlanmak çağdaş bir insan hakkıdır. Enerjinin tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir şekilde sunulması temel bir enerji politikası olmalıdır. Enerjide dışa bağımlılık, arz güvenliğini ve ülkenin ekonomik ve sınıai geleceğini riske sokan önemli bir etkidir. Bu nedenle dışa bağımlılığımızı hızla azaltma yoluna gidilmelidir. 1990 ve kriz yılı olan 2008 yılları arasında birincil enerji tüketimi yılda ortalama yüzde 4.4 ile sürekli olarak artmıştır. Bu artış hızı karşısında şimdiye kadar büyük oranda arz cephesinden yaklaşarak, büyümekte olan talebin, yeni tesisler kurularak ve daha fazla ithal enerji ile karşılanmasına çalışılmıştır. Bu süreçte arz cephesine oranla enerji verimliliğine görece düşük öncelik verilmiştir.

Enerji verimliliği alanında yasalar, yönetmelikler, tebliğler gibi son senelerde yoğun

bir mevzuat düzenlenmesine gidilmiştir. Teknolojinin gelişimiyle enerji verimliliği başlı başına bir alan haline gelirken, bu gelişim piyasanın da hedefi olmasına neden olmuştur.

■ Enerji verimliliği konusunda yapılan somut uygulamalar nelerdir?

Türkiye’de, son 4.5 yılda Enerji Verimliliği Kanunu ve ikincil düzenlemeler ile mevzuat çerçevesi oluşturulmuş, yönetmeliklerin birçoğunda köklü değişimler yapılmış veya yapıma ihtiyacı doğmuştur. Bu yasal çerçeve ile TMMOB’nin de içinde yer aldığı, kurumlar arası bir koordinasyon mekanizması henüz çok etkin olmasa da oluşturulmuştur. TMMOB’ye bağlı Elektrik Mühendisleri Odası ve Makina Mühendisleri Odası’nın etkin olarak yer aldığı

eğitim faaliyetlerinin yaygınlaşması sağlanmış, eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri, belli büyüklüklerde sanayi ve ticari binalara enerji yönetimi zorunluluğu, Enerji Verimliliği Danışmanlığı Şirketleri (EVD) olarak bilinen şirket yetkilendirmeleri ile enerji verimliliği hizmet sektörünün geliştirilmesi, küçük ve orta boy işletmeler (KOBİ) ile endüstriyel kuruluşlar için sınırlı bir hibe programı gibi konularda önemli gelişmeler sağlanmıştır. Bununla birlikte enerji talebinin somut şekilde azaltılabilmesi için, enerji verimliliği konusunda ülkemizin ekonomik şartlarını, kültürel seviye ve alışkanlıklarımızı da göz önünde tutarak daha etkin stratejiler geliştirilmesine ve adımlar atılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Enerji Verimliliği Kanunu’nda bina ve sanayi sektörlerinde enerji verimliliği uygulamalarının yaygınlaştırılması amaçlanmıştır. Son 4 yılda bu alanda kayda değer bir başarı sağlandığı söylenemez. Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği ile 2017 yılına kadar 9 milyon binaya “Enerji Kimlik Belgesi” verilmesi öngörülmüştü. Yetkilendirmenin durdurulması nedeniyle enerji kimlik belgesini verecek EVD sayısının 1 yıldır 20’de kalması sonucunda 5 yıl içinde bu binaların sertifikasyon hedefi de tehlikeye girmiştir.

■ Ülkemizin enerji verimliliği açısından durumu nedir?

Türkiye ekonomisi gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında “enerji yoğun” ve “karbon yoğun” olarak değerlendirilebilir. Enerji yoğunluğu, eko-

nomi ve sanayinin yapısından önemli oranda etkilenmektedir. Enerji verimliliğinin gerçek anlamda karşılaştırılabilmesi için, satın alma gücü paritesine göre gayrisafı milli hasıla (GSMH) ve nihai kullanım enerji tüketim rakamları ele alınmalıdır. Ancak bu kıyaslama bile, Türkiye’nin bazı Avrupa ülkelerinin 2.5 katı daha fazla ve AB ortalamasından yüzde 30 enerji yoğun olma özelliği taşıdığı gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Ülkemizde yapılan birçok çalışma, Türkiye’de tüm sektörlerin ortalama olarak en az yüzde 25 enerji tasarrufu potansiyeli olduğunu doğrulamaktadır.

2009 yılında yürürlüğe giren Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesi’nde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2010-2014 Stratejik Planı’nda ve bir çok politika belgesinde; çeşitli nihai kullanım sektörlerinde yapılacak potansiyel enerji verimliliği iyileştirmeleri ile elektrik üretim, iletim ve dağıtımında teknik kayıpların asgariye indirilmesinin Türkiye’de enerji talep tahminlerini aşağı çekebileceği öngörülmüştür. Bununla birlikte enerji sektörü yönetiminde son yıllarda kadar bu anlamda kapsamlı ve sonuç odaklı bir politika izlenememiştir. 2007 yılı ve sonrasında yasal çerçevede önemli değişiklikler yapılmış olup, 4.5 yıldır bu değişikliklerin uygulamaya dönüşmesi süreci yaşanmaktadır.

■ Mevzuat düzenlemeleri iyi de bu işleri yıllardır yapan kurumlar niye ortadan kaldırılıyor?

Kanun Hükmünde Kararname (KHK) yayımlama furçası içinde 1935 yılında kurulmuş ve enerji verimliliğinde gerek kadrosu ve gerek birikimleri ile kilit kuruluş haline gelmiş Elektrik İşleri Etüt İdaresi lağvedilmiştir. Bu görevleri sınırlı olarak üstlenecek Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü (YEGM), Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı altında oluşturulmuştur. KHK’yle oluşturulan YEGM’nin görevleri arasında sadece

■ “b) Sanayide ve binalarda enerjinin verimli kullanımı ile ilgili olarak duyarlılık

oluşturmak ve bu amaçla çalışmalar yürütmek,

c) Enerji Verimliliği Koordinasyon Kurulu tarafından onaylanan enerji verimliliği uygulama projelerini ve araştırma ve geliştirme projelerini izlemek ve denetlemek” sayılmaktadır.

Bu görev tanımı, enerji verimliliğinde daha etkin çalışmalar yapılmasının önünü kesmektedir. Ayrıca söz konusu kararname ile oluşturulan organizasyonun ve buralara atanan kadroların durumu da belirsiz hale gelmiş, hem kişilerde hak kayıplarına yol açılmış hem de çıkarılan mevzuatın uygulanması olanaksız hale getirilmiştir. Mevcut iktidar her alanda toplumsal birikimi ve toplumsal belleği yok etmeye çalıştığından başka kurum ve kuruluşlarda bu yıkımdan payını almaktadır. Benzer olarak; son birkaç yıldır binalarda enerji verimliliği çalışmalarının daha etkin yürütülmesi için yeni yeni teşkilatlar kurularak oluşturulan Bayındırlık ve İskân Bakanlığı’nı kaldırarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı haline getiren KHK’de de enerji verimliliğine ilişkin düzenleme önemsiz ve vurgusuz şekilde; “Yapı denetimi sistemini oluşturmak ve yapıların enerji verimliliğini artıran düzenlemeleri yapmak, yönetmek, izlemek; yapı malzemelerinin denetimine ve uygunluk değerlendirmesine ilişkin iş ve işlemleri yapmak” şeklinde belirtilmektedir. AB ve Amerika’da 2020 yılında tüm yeni binaların “0” karbon binası olması öngörüsünden bahsedilirken, ülkemizde binalarda enerji verimliliği hususu yeni yasal çerçevede önemsiz bir unsur haline gelmiştir.

EMO

E-posta: emoenerji@emo.org.tr
Adres: Elektrik Mühendisleri Odası
İhlamur Sokak No:10
Kızılay-Ankara

Cumhuriyet

E-posta: enerji@cumhuriyet.com.tr
Adres: Ahmet Rasim Sokak No:14
06550 Çankaya-Ankara
Faks: 0312 442 30 10

